СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 129. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 4 червня, 1934. VOL. XLII. No. 129. Jersey City, N. J., Monday, June 4, 1934. THREE CENTS.

ПРЕЗИДЕНТ НАСТОЮЄ НА ЗАПЛАТУ ВОЄННИХ ДОВГІВ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт вислав до конґресу письмо в справі воєнних довгів, які мають платити чужі держави. В цьому письмі президент виложив становище уряду, котре має велике значіння не тільки з огляду на аґітацію в краю за вимушення виплати воєнних довгів, але й з огляду на міжнародню роззбройну конференцію в Женеві.

Президент передовсім заявляє, що американський нарід не хоче накладати на довжні держави неслушних тягарів. Але з другого боку держави мусять розуміти теж, що при переговорах щодо виплати довгів американський уряд мусить дивитись на те, чи довжна держава може виплачувати свої довги, а специяльно, як вона вживає своїх приходів. Тут президент виразно натякує на видатки на збросння, даючи тим до зрозуміння, що Америка не думає звільняти від плачення довгів ті держави, які виправдуються нездібністю плачення, а рівночасно видають великі суми на побільшення зброєнь.

Президент зазначує накінець, що уряд не потребує нових законів у цій справі, бо старі закони дають йому досить прав для охорони американських інтересів.

ЛОМЛЯТЬ ОБСТРУКЦІЇ В КОНҐРЕСІ.

ВАШИНҐТОН. — Підчас дебат над тарифовим законопроєктом в обох палатах конґресу виринула обструкція опозиції. Демократична більшість зломила обі обструкції при помочі надзвичайних реґуляміновнх ухвал про ведення нарад.

Республиканці закидують демократичній більшості в палаті послів диктатуру.

УРЯД НА ДОПОМОГУ ФАРМЕРАМ.

ВАШИНҐТОН. — Супроти цього, що посуха в західніх американських стейтах не кінчиться, конґрес ухвалив на допомогу цим стейтам суму 5 міліонів 476 тисяч долярів. Ця сума має бути видана в 10 навіщених засухою стейтах. Запомогу мається видати на прожиток фармерів та їх худоби.

Ухвалюючи цю допомогу, конґрес виразно дав до зрозуміння, що це перша рата та що на випадок потреби ухвалить дальшу допомогу.

БОРОТЬБА ПРОТИ БУТЛЕҐЕРСТВА ВЕДЕТЬСЯ ДАЛІ.

ВАШИНҐТОН. — „Федеральна комісія контролі над алькоголем" постановила загострити свою боротьбу проти бутлеґерства й безправного дестилярства алькогольних напитків. Як перший крок у цьому напрямі комісія задумує завести урядову фабрикацію фляшок для напитків, бо, мовляв, у цей спосій не дасться бутлеґарам можливости підробляти наліпки й урядові податкові штемплі.

ПОЛІТИЧНИЙ КЛЮБ УХВАЛЮЄ ПОДЯКУ КОНҐРЕСМЕНОВИ ФИШОВИ ЗА РЕЗОЛЮЦІЮ.

НЮ ЙОРК. — Український Демократичний Клюб, що має осідок під ч. 59 Ст. Маркс Плейс, ухвалив одноголосно вислати телеґрафічно подяку конґресменови Гемилтонови Фишови Молодшому за його заходи коло внесення в конґресі резолюції в справі голоду на Україні.

Ухвалу принято на зборах клюбу з нагоди відчиту бувшого судді Чарлза А. Обервагера, котрий у своїй промові про потребу кращої політичної орґанізації іміґрантів натякнув на резолюцію конґресмена Фиша та зясував її вагу. Збори приняли вістку з одушевленням. Ухвалу вислати телеґраму приняли одноголосно.

ВЕЛИЧЕЗНІ ЮРБИ ЦІКАВИХ ВІДВІДУЮТЬ ФЛЬОТУ.

НЮ ЙОРК. — Адмірали американської воєнної фльоти, що навідала цей порт, зложили офіціяльну візиту міському урядови в ратуші. Перед „ситі голом" їх витали величезні юрби.

У своїй промові на бенкеті Клюбу Реклями адмірал Селерс заявив, що американька фльота здібна до боротьби та готова негайно до бою.

За перший день побуту фльоти в нюйорськім порті на відвідини фльоти зголосилося так багато людей, що лодки, котрі перевозять цікавих з суші на кораблі, мусіли відправити домів з нічим понад 100,000 осіб.

ЗАКРИВАЮТЬ ПАРК АДИРОНДАКС ЧЕРЕЗ ПОЖЕЖІ ЛІСІВ.

ОЛБАНІ (Ню Йорк). — Стейтовий ґубернатор Лімен замкнув для публики публичний парк гір Адиронданс через дальші пожари лісів у цих горах.

Через посуху почалися чотири нові пожари. Комісія Консервації подає, що один пожар над озером Саранак знищив 9,000 акрів ліса.

Про подібні пожежі лісів доносять зі стейту Мейн, де до гашення вогню вживається тепер 2,000 лісових робітників та 300 жовнірів стейтової ґвардії.

МОСКОВСЬКА ЕМІҐРАЦІЯ НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ.

(УП) На Далекому Сході, себто в Манчуку і Китаю, жиє дуже багато московських еміґрантів. Ріжниця між Москалями на Далекому Сході і в Европі є та, що в Европі вони розсварилися між собою, а на Далекому Сході працюють для поставленої собі цілі. Там також трошки менше ріжних бувших політиків, зате більше ділового військового елементу. Тим лише треба собі пояснити більше сконсалідовану працю на Далекому Сході.

Так у місті Шанґгаю жиє коло 20 тисяч Москалів. Жиють краще, як дома, переважно в французькій концесії. Піддержують приятельство, започатковане ще в старих часах за війни. Політична активність почалася ще в 1927 році, коли московський ґенерал Глібов зорґанізував був там військовий відділ у часах китайської смути. Той відділ приділено тепер як полк під командою полк. Іванова до інтернаціонального полку в Шанґгаю.

В порозумінню з Французами старалися вони зліквідувати Українську Громаду, що там заложена. Та проте вона дальше існує, що правда в концесії інтернаціональній, а не французькій.

Другим таким еміґраційним центром є місто Харбін. Там нараховують Москалів аж 150 тисяч, хоч ця цифра видається нам трохи перебільшеною. Скільки там Українців, того не кажуть, бо це невигідно тепер. І там мають вони свою військову частину під командою ґенерала Вербицького. Настрій противбольшевицький. Повним темпом ідуть підготування до війни. Разом з тим роблять старання у Японців, щоб недопустити до відокремлення якоїнебудь частини московської території. В тій справі співпрацюють з ними й деякі гетьманці зпід стягу ексгетьмана з Берліна. Головні старання ідуть у тому напрямку, щоб якимнебудь чином вхопити в свої руки Зелений Клин, чи, як Українці звуть, Зелену Україну, щоб мати базу для противбольшевицьких операцій.

ВІСТИ З СОВІТІВ.

(УП) В харківському земельному комісаріяті звільнено в рамках чистки масу урядовців з посад. На 99% звільнені Українці. Зі 1,150 урядовців залишено лише 472. В іншому уряді залишено з 3,764 урядовців лише 1,765. Залишено майже повних 100% Москалів та Жидів. Всім викиненим пропонують добрі місця або на московській півночі, або десь у закутках Азії. Звичайно, що охоти їхати туди нема ні в кого, тож стараються промовити всім до пролетарської совісти. Тоді, хоч-не-хоч, мусиш їхати, а коли ні, то в підвалах ҐПУ переведуть чистку совісти. Місця ще вистане, як кажуть.

БДЖОЛИ ЯК ЛИСТАРІ.

Деякі англійські часописи писали про будучу війну та при цьому звернули увагу на цікаву подробицю про бджоли як листарів, яких у війні вживатимуть Німці. Досі як листарів уживали голубів, та в останніх німецьких маневрах показалося, що бджоли багато краще можуть виконувати таку службу. Бджоли багато скорші та певніші. Листи, що їх переноситимуть бджоли, будуть мікроскопійно маленькі.

23-ЛІТНІЙ БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ҐЕНЕРАЛ НА ФРАНЦУСЬКОМУ АРТИЛЕРІЙСЬКОМУ КУРСІ.

У Нансі відбувається високий курс для артилерійських старшин, який веде ґен. Шовен. Між чужими слухачами є один польський полковник, чехословацький капітан, швайцарський капітан і також один большевицький старшина. Йому щойно 23 роки. Це вперше большевицький старшина бере участь у тих курсах.

МОСКАЛЯМ НЕ ВЕЗЕ!

(УП) Німецька преса подає, що большевицькі векслі в Ню Йорку дисконтуються тепер на біржі нижче 10% своєї номінальної вартости. Той факт хіба вказує на те, що положення большевиків не дуже то світле, та що стабільності большевизму не дуже то довіряють.

ПІДПАЛИВ СТАЙНЮ І ЗГИНУВ У ПОЖЕЖІ.

В Стрільбичах коло Самбора умовохворовий Лука Маланчук пішов до стайні свойого сусіда Івана Кордиса і підпалив її водночас з чотирох боків. Цілу стайню охопив відразу вогонь. У пожежі згинув Маланчук, а також два коні й дві корови, що згоріли на вуголь.

ЗАФАНТУВАВ ЦЕРКВУ, ПЛЕБАНІЮ І ЦВИНТАР.

Сталося це в однім селі кольбушівського повіту, де розпарцельовано фільварок, на якому побудовано костел і плебанію. А що на розпарцельованій землі тяжили давні довги, яких ніхто не сплачував, суд вислав коморника і зафантував усе, що на тих ґрунтах було.

МОНАХИ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

Духовенство в Чехословаччині начисляє 36,504 осіб. З того числа припадає 13,249 осіб на монахів, що мешкають в ріжних монастирях. На саму Чехію припадає 5,669 монахів, на Моравію-Шлеськ 4,748, на Словаччину 2, 681 і на Закарпатську Україну 300.

ЗГОРІВ ЛІС.

В Кунковій, пов. Горлиці, малолітній Осип Дзвінчик пас кози в лісі. Від огню, який собі розпалив, занявся ліс і так згоріли 5 морґів деревостану. Пожежу стримали всі мешканці Кункової. Малолітній винуватець утік десь. Найбільш пошкодовані є Степан і Лев Дзвінчик, Михайло Максимяк і Гриць Цеклиняк.

ЛЮДИ БЕРУТЬСЯ НА ХИТРОЩІ.

В Новім Санчі один хитрун вложив миш у хліб в пекарні, купив цей хліб та хотів 100 зл. за те, що не скаже поліції. Хитруна арештували.

НАВІТЬ ДІТЕЙ КРАДУТЬ.

Коло Кросна вкрала Циганка дитину. Дитину відібрали, а Циганку потурбували.

КРІЗА МІЖ „РУССКИМИ".

З редакції „Землі і Волі" виступив один з мудріших редакторів, Яблонський. „Діло" пише, що він зробив це тому, бо не хоче далі піддержувати горстки таких, що жиють з туманення нашого легковірного, неосвідомленого народу.

АРЕШТУВАЛИ ВБИВНИКА И АФЕРИСТА.

Ризька поліція арештувала в поїзді, що приїхав із Берліна, Ердмана вель Прізе, відомого афериста та політичного провокатора, який, на думку „Сєводня", брав участь у вбивстві німецького посла Мірбаха, ґен. Айхгорна та в компромітації Савінкова. Крім того закидують йому крадіж дорогоцінностей, документів і грошей у Сазонова. Суму крадіжи обраховує жінка Сазонова на 350,000 долярів.

ГОРЯТЬ ЛІСИ НА ЗАКАПАТТІ.

Наслідком спеки повстали на Закарпатті кілька великих лісових пожеж. В кількох випадках вогонь підложено. У воловській окрузі горять кількасот гектарів державного ліса. Гасять вогонь 300 робітників Також мечульський ліс горить уже четвертий день. Сильний вітер пиширює пожежу. Почав горіти ліс у Косовській Поляні. Вогонь знищив молодняк і всі стоси дров. Горить теж старий ліс біля Великого Бочкова. Всюди гасить місцеве населення. Шкоди величезні, годі їх обрахувати.

ПОМЕР СИН ҐОРКОГО.

У Москві помер на запалення легенів у 36 році життя син Максима Ґоркого. Большевицький уряд і центральний комітет компартії вислали до Ґоркого листи зі співчуваннями.

В ІНТЕРЕСІ ЧИСТОТИ ОБИЧАЇВ.

Чехословацьке міністерство освіти одержало від епископів письмо, що домагається загострення правильника для молоді середніх шкіл. Спільні прогульки молоді обох полів мають бути заборонені, коли передбачена евентуальність спільного нічліґу. Не вільно виступати на прогульках тільки в тренінґових штанцях або купільнім одязі. Спільна купіль хлопців і дівчат недопускальна. Заборона має обовязувати також підчас ферій.

КРІВАВА АФЕРА.

Париська преса подає список жертв, які потягнула за собою афера Ставіського. У звязку з тою аферою втратили життя 8 осіб, а саме: Ставіський („самогубство"), Бляншар (самогубство), Давід („самогубство"), Пренс (убитий), Павльовак („самогубство"), Деспа (підозріла смерть), пані Анрі (підозріле вбивство). Три особи пробували скінчити самогубством: судовий урядовець Нерльо, адв. Юбер і пані Анрі. Хорий є адв. Ґоліє. До тих назвищ, замішаних в аферу Ставіського, слід ще додати 27 убитих 6. лютого ц. р. і багатьох ранених.

120-ЛІТНІЙ ПАСТУХ.

У селі Катунец у плевненській окрузі в північній Болгарії помер пастух Пейко Нейчовський на 120-му році життя. Оставив 40 синів, внуків і правнуків. До останньої хвилини життя почувався зовсім здоровим фізично та душевно. Нейчовський був змалечка чабаном (пастухом овець) і жив на пасовищах серед череди. Не пив алькогольних напитків і не їв мяса. Жив лише хлібом, сиром і молоком.

ПЕРШИЙ РАЗ ПОКОШТУВАВ БІЛИЙ ХЛІБ, ХОЧ ЙОМУ МИНУЛО 13 РОКІВ

ПРАГА (Чехословаччина). — Одна українська родина одержала з Великої України листа від рідні з подякою за вислані харчі. В листі згадується теж за малого Юрка, котрому вже минуло 13 років, себто котрий став уже „свідомим совітським громадянином", бо іншої влади він не знає. Спільними силами родина справляє Юркови на його уродини надзвичайно рідкий і коштовний дарунок: йому купили білий хліб. „Хлопець перший раз у життю покоштує білий хліб" — так пише мати дитини, і то з України з Полтави.

ПЕРЕСЕЛИЛИ 1,000,000 МОСКАЛІВ НА УКРАЇНУ.

ХАРКІВ. — Із звідомлення комісара Криніцького виходить, що до березня переселено в села совітської України коло 200,000 колхозників з родинами з Івановської, Московської, Ленінґрадської, Північної области і з Горковського краю. До осени минулого року переселено ще 35,000 селян з Московщини. Значить, що разом переселено з Московщини на Україну яких 250,000 колхозників, а з родинами це дасть 1,000,000 чужинців-Москалів на українській землі.

ПОДВОЄНО ЦІНИ НА ХЛІБ.

МОСКВА. — У всіх державних склепах подвоєно урядовим наказом ціни на хліб. Наказ видано під датою 28-го травня. Один кільоґрам чорного хліба коштує від 50 до 60 копійок, а передше коштував він від 20 до 30 копійок. Теперішня ціна виносить на американську валюту 25 центів за один фунт хліба. Ціну на білий хліб теж піднесено. Вона виносить від 60 до 80 центів за кільоґрам.

САМОГУБСТВО ВИЗНАЧНОГО КОМІСАРА.

ЛЬВІВ. — „Вісті" подають, що член Чернигівського Обласного Комітету комуністичної партії, Бігун, поповнив самогубство, бо ҐПУ розстріляло його сина, студента харківського університету, арештованого в справі викриття у війську українських націоналістичних боєвих гуртків.

НИЩАТЬ УКРАЇНСЬКУ ЛІТЕРАТУРУ.

ХАРКІВ. — По зліквідуванню Державного Видавництва України вивезено із складів і бібліотек видавництва 36 ваґонів літератури, виданої Всеукраїнською Академією Наук і ДВУ, і вжито ці книжки для перерібки на папір.

МАСОВІ АРЕШТИ І КАТУВАННЯ В КИЇВЩИНІ.

КИЇВ. — В останньому часі ҐПУ перевело масові арештування, викривши широко розгалужену орґанізацію українських націоналістів. У Києві арештували багато студентів, учителів і залізничників. Арештованих у страшний спосіб катовано при допитах. В командантурі ҐПУ вмерли при допитах студент Васильківський, учитель „девятирічки" Лисенко і залізничник Цибуля. Ці події стали настільки загально відомі, що прокуратор Акулов уважав вказаним звільнити трох робітників київської ҐПУ і завідуючого слідчим відділом, Бережпольського.

ВИРВАЛИ ХРЕСТ.

ЗБОРІВ (Західня Україна). — На стрілецькій могилі на цвинтарі в селі Кальнім, повіт Зборів, вирвав хтось хрест. Знайдено його пізніше на ґрунтах ґрафа Потоцького.

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАПОР НА ЦЕРКВІ.

ЛУЦЬК (Волинь під Польщею). — На Великдень вивісив хтось коло церкви в Боголюбах, луцького повіту на Волині, український прапор. У звязку з тим польська поліція поарештувала українських селян.

СОВІТСЬКИЙ РЕПОРТЕР ДО ВАШИНҐТОНУ.

МОСКВА. — Американські й совітські журналісти прощали Володимира Рома, співробітника часопису „Ізвестія", призначеного на першого совітського кореспондента до Вашинґтону. Американські кореспонденти розповідали Ромови, що він матиме нагоду кождого часу бачити навіть секретаря стейту і мати з ним розмови. А коли переконається, що це правда, то хай це опише і передасть той звіт Уманському, голові відділу для чужинецької преси. А це на те, щоб Уманський знав, які полекші має кореспондент у Вашинґтоні, а яких нема в Москві. Запевнили його теж, що над ним не буде у Вашинґтоні ніякої цензури. Уманський, слухаючи того всього, тільки підсміхався і зазначив, що знає з побуту Літвінова у Вашинґтоні, що в Америці існує „страшна цензура".

АТАКУЮТЬ АНҐЛІЮ, НІМЕЧЧИНУ І ЯПОНІЮ.

МОСКВА. — Совітська преса бє на сполох, стверджуючи, що Анґлія, Німеччина і Японія подали собі руки і змагають до війни.

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):		Число з пятниці (з англійською частю):	
One year	$ 2.00	На рік	$ 2.00
Six months	$ 1.25	На пів року	$ 1.25
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Акдреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НАЙБІЛЬШИЙ РЕАКЦІОНЕР: СОВІТИ

Береш капіталістичні, найбільше консервативні часописи в руки і очам своїм ни віриш: навипередки вихвалюють Совіти і їх представника у Женеві, комісара заграничних справ, Літвінова. Бо саме Літвінов найбільше побивається, щоби був задержаний постійний мир в Европі, щоби не розбилась міжнародня конференція роззброєння та щоби Конґрес для роззброєння перемінити в постійну інституцію при Лізі Націй. І це він від імени Совітів найбільше напирає на те, щоб держави зобовязалися збройно виступити негайно проти того, хто викликав би війну.

Досі ніяка держава не відважилася щодо цього піти так далеко, крім одної Франції і її сателітів. Всі інші, до Злучених Держав включно, бачать добре, що в Европі Версайський договір натворив багато лиха, яке мусить довести згодом до нового воєнного конфлікту. Тому настають вони в першу чергу на те, щоб мирним шляхом перевести ревізію Версайського договору.

Та про те все не хоче чути Літвінов. Червоні можновладці хочуть тільки за всяку ціну задержати те, що посідають, себто в першу чергу владу. В те вже не сумнівається сьогодні ні приятель ні ворог Совітів. І тому капіталістична преса сама натискає на те, щоби вірити тепер Совітам. Вона сама, яка так боялась давніше комуністичного наїзду, яка була залякана Третім Інтернаціоналом, світовою революцією і ліквідацією капіталізму, добачує тепер у Совітах свого найбільшого союзника. Сьогодні наці чи італійські фашисти є куди більшим ворогом капіталістів ніж червоні московські експерти від світової революції й іншого большевицького блахмана, яким вони нібито лякали світовий капіталізм, одурюючи робучі маси в себе вдома й по світі.

Отак подають собі тепер руку світові банкирі, ґешефтярі, представники капіталу і ґешефтярі з Москви, як представники світової революції й комунізму, щоб не допустити до ревізії тих національних і соціяльних кривд, яких так повно в Европі. З українського становища нема тут ніякої зміни. Бо ми надто добре знаємо характер і методи червоних міжнародніх шахраїв з Москви, щоби це нас могло здивувати. І Совіти теж добре знають, яке погане враження робить їхнє поступовання на робітників світа й на поневолені народи. Але вони держаться тепер засади, що потопаючий і бритви хапається. Бояться якогонебудь заколоту в світі, бо такий заколот принесе їм неминучий упадок, а що вони засмакували у владі то й жаль її покидати. Та чи це їх уратує?

Е. Онацький.

МІЩАНСЬКИЙ ДУХ.

II.

Про міщанський дух на совітській Україні ледви чи приходиться тепер говорити, але зате на західних землях він розпускається пишним квітом, і то не лише з власного почину, але й сильною підпомогою польської влади, що змагається за всяку ціну відтягнути українські маси від політики, що виливається в революційну боротьбу проти окупаційної влади, та скерувати їх на здобування — матеріяльних вигід. Ось як пише про це п. Кучабський у своїй книзі „Україна і Польща", якої ніяк не можна запідозріти в бажанні додати націоналістам добрих арґументів для їхньої визвольної тактики. Отже п. Кучабський, ворог націоналістичних метод визвольницької боротьби, пише:

„Згідно з загальним наміром деяких прихильників польської диктатури перевести „відполітикування" населення Річи Посполитої... видається їм, що нібито найпростішою розвязкою „українського питання" булоб, коли би — залишаючи в силі цілу систему п. Р. Дмовського на політичній і культурній ділянці, — зректися лише методи павперизування (обіднення) населення української народности, і коли би — заохочуючи це населення до економічної діяльности — довести так український нарід з часом до стану аполітичної маси філістрів, що дбають виключно про свій особистий матеріяльний добробут. Є в цьому такий обрахунок, що, боячися економічних репресій властей і віднови старих метод павперизації на випадок виявлювання якихось сепаратистичних національно-політичних аспірацій і тенденцій, те населення навчиться думати „реально-політично", себто матеріялістично-опортуністично, що воно почне вважати економічний добробут українських філістрів своєю найвищою „національною цінністю; що в імя збереження цієї своєї нібито „цінности" воно шукатиме „мирного співжиття з польським народом в одній державі"; і що внаслідок цього не лише політичний, але й національно-культурний відпір з українського боку проти системи Р. Дмовського настільки ослабне, що українська сторона в решті решт спольонізується чого доброго не лише політично, але й національно-культурно..."

Ось вона справжня небезпека, що загрожує нам від поширення „міщанського духа", міщанської психіки й тактики. Як же з тим боротися, як тій небезпеці зарадити? Відповім словами тогож таки Мусолінія, що відмітив небезпеку міщанського духу для фашистівського режіму:

„На цю небезпеку є лише один лік: принцип **постійної революції.** Цей принцип треба доручити людям, молодим роками і серцем. Він відганяє інтелектуальних трусів і викликає постійне зацікавлення народніх мас. Він не дає застоятися історії, але розвиває її сили. Революція, на нашу думку, **є творчістю,** що черґує сіру роботу щоденної розбудови з блискучими моментами самопожертви і слави..."

Звертаю увагу на **черґування** щоденної сірої роботи з блискучими подвигами, бо героїзм, який є принципом і „вірую" італійського фашизму, полягає не лише в **одному моменті** душевного напняття, але в **постійному** душевному напняттю, яке вимагає великої сили волі й великої любови. С. Єфремів, що цілим своїм життям дає добрий приклад героїчної вдачі, так писав у другому томі своєї „Історії Української Літератури" (стр. 202): — „Блиснути величнім учинком, усе навкруги осяйнувши відразу — не важко тому, хто має на це силу: досить на це тільки одного пориву, одного величнього, творчого розмаху. Але згнітити навіть бажання такого вчинку, але з дня на день тягнути ярмо буденної праці, але не бачити ні в минулому, ні в майбутньому нічого опріч довгої низки таких самих гнітючих сірих днів — це справжній героїзм, це незмірний подвиг, бо ціле життя зводить на один суцільний подвиг. І не впасти під вагою такого подвигу — то найвищий ступінь, до якого тільки може піднятись людина, бо вимагає це майже надлюдської сили. Непохитну залізну вдачу, велику силу духа, незломну віру в себе і в своє діло треба мати для цього..."

Так писав наш Єфремів, а ось що пише А. Бруерс в найбільшому фашистівському журналі „Антиевропа" (1929, III, стр. 203):

„Дисципліна, чесність, непідкупність громадянина являються справжніми фундаментами величі народу, справжнім творчим джерелом великої цивілізації. Більшість людей є нечесна, навіть сама того не розуміючи. Дійсна міць всякої асоціяції, міста, держави залежить від існування в них ґрупи людей, що підносять самі, своїм прикладом, мораль на найвищий ступінь вартости — до висоти міта. Зберігати себе безкорисними, коли навкруги кипить гарячка наживи; зберігати себе непідкупними, коли більшість заплющує очі на продажність громадського й приватного добра, — є актом тим більше героїчним, чим сильнішою є щоденна зараза; чим частіші є порівнання, які можуть принизити нашу гордість; чим більша є можливість, що вашої чесности не визнають і відповідно не оцінять. Людина повинна шукати в своїй власній свідомості і в Бозі, що все бачить і знає, велику силу цього мовчазного і незнаного героїзму, без котрого міць держави ґрунтуваласяб на піску".

Героїзм сірої буденної роботи, героїзм блискучих поривів і подвигів напняття творчости однаково чужі міщанському духови, який орґанічно не визнає **ніякого** душевного напняття і є найбільшою перешкодою і небезпекою на шляху нації, що рветься до вільного активного життя.

ПЛЕТУТЬ НОВИЙ ШНУР НА НАШУ ШИЮ

(Оригінальний допис з Галичини).

Та обмежень тих було ще замало. Тому треба було взятися ще енерґічно до того, що вже віддавна коле в очи наших сусідоньків, то є до **української кооперації.** Зосібна дуже їм це не на руку, що наш Ревізійний Союз у Львові має фактично право переводити ревізії в усіх українських кооперативах, котрі вступили до нього, отже також і на Волині та на Поліссю. Вправді вже тепер дуже завзято ставиться тому перешкоди, а то в той спосіб, що відбирається союзови предмет до ревідування: укранських кооператив не допускається на Волині взагалі до закладання, а заложені вже розвязується. Але нашим приятелям і цього ще мало, і вони хотять передовсім взятися ґрунтовно до наших кооператив в Галичині. В тій цили має бути виданий закон ось якого змісту:

Кождий ревізійний союз (отже і польський) дістане означений район і не могтиме обіймати як досі — всеї держави, а крім того мусітиме старатися про нове затвердження. А вже що найважніше то це, що поодинокі ревізори будуть затверджувані так званою „Кооперативною Радою", що буде властиво відділом міністерства скарбу. До того голова тої „Ради" може невідклично усунути кождого ревізора на все, або на якийсь час, коли його діяльність противиться законови. А хтож буде рішати, чи вона „противиться" як не сам голова „Ради", опираючися на звітах старости, а цей знову на доносах постерункового поліції? Зрештою взагалі кождий ревізор потребуватиме затвердження з боку голови тої „Кооперативної Ради", а та без сумніву буде жадати **зараз „свядецтва льояльносці",** котре властиво знову залежить лише від доброї волі постерункового. (Ті „свядецтва льояльносці" є зі свого боку дуже цікавою інституцією, перенятою мабуть ще від колишньої царської поліції).

Очевидна річ, що і Ревізійним Союзам буде надавати право переводити ревізії — міністер скарбу, котрий могтиме те управнення Ревіз. Союзови кождої хвилі відобрати, отже, — іншими словами — полишити його без всякого значіння. Міністер скарбу могтиме й обмежити територію (про це головно йде!) на якій дотепер працював Ревізійний Союз. Він може домагатися обмеження діяльности даного Ревізійного Союзу тільки до кооператив вказаної міністром форми і навіть має право наказати злуку одного Ревізійного Союзу з другим. (Гарно це буде виглядати, коли так получать „под єдним дахем" український Союз з польським!).

Та на тім ще не кінець:

Буджет, ухвалений загальними зборами Союзу, буде обовязувати аж тоді, коли його затвердить голова Кооперативної Ради, котрому має також бути предложений щорічний звіт Управи Союзу і протокол дотичних загальних зборів.

Так отже і наша кооперація має стати цілком залежною від міністерства скарбу, а Ревізійні Союзи мають стати попросту **новими урядами,** і то такого дивного ґатунку, що польський центральний уряд буде ними комендерувати, не причиняючися ані одним шелюгом до їх удержання!

Але — як пануюча тепер „санація" схоче — так і зробить, а потіхою — хоч і дуже сумною — може бути для нас хіба та обставина, що під той новий, в диктаторський спосіб накинений закон підпадуть не лише українські, але і польські, жидівські та німецькі ревізійні союзи. Однакож і це треба мати на увазі, що і спосіб виконання закону супроти кождої національної катеґорії тих Союзів може бути... інший. Так бодай нас учить дотеперішня практика на інших областях громадянського життя.

Іван С.

ВЖЕ ЇМ НАДОЇВ І МАРКС І ЛЕНІН.

З весною ц. р. можна запримітити нові напрямки, зовсім інакші, які були в першому 10-літті комунізму в СССР. У першій добі комунізму комісаріят народньої освіти старався школу якнайбільше розполітикувати пропаґандою комунізму навіть між наймолодшими дітьми. Головним предметом у школах була т. зв. „політграмота", виклади основ комунізму й комуністичної ідеольоґії. Ученики були часто перетяжені „політграмотою" та „комуністичними предметами" так дуже, що не було доволі часу для викладів звичайної шкільної програми. Крім того діти часто не могли зрозуміти змислу „політграмоти" й вивчували ці тези напамять лише на те, щоби дістати добру ноту.

Всяку й найменшу спробу зменшити „політичне обтяження" большевицьких учеників уважали контрреволюцією. Учителі боялися репресій, що занадто інтенсивно не ширять між дітьми політики. Та пятнацять-літній досвід доказав, що рівнобіжно з виучуванням „політики" стала опадати наука серед учеників. Ученики, що скінчили школу, могли оповісти життєпис Карла Маркса, Леніна, Сталіна та цитувати промови вождів, але поприце багато учеників, що покінчили школу, писали з помилками, не знали ґеоґрафії.

Та комісаріят освіти не мав настільки відваги, щоби обмежити виклади „політграмоти", бо боявся, як на таку постанову буде дивитися найвища влада — комуністична партія. Тепер сам центральний виконавчий комітет комуністичної партії оголосив розпорядок проти „перетяження учеників і піонірів явно-політичними справами". В розпорядку сказано, що в багатьох школах попросту загніздилося недозволене обтяження дітей „викладами" постанов конґресів комуністичної партії та питаннями комуністичної політики. Вісім до дванацятьлітніх дітей силується відповідати на питання, зовсім неприступні їх розумови, на крайно абстрактні питання, які в дітей вбивають усяке зацікавлення навіть для тих обявів прилюдного життя, які моглиб підпомагати діточому способови думання. У звязку з тим центральний виконавчий комітет комуністичної партії постановив, щоби комісаріят освіти з місця припинив виклади постанов XVII комуністичного конґресу та питання марксітсько-ленінської теорії в народніх школах. Рівночасно розіслали обіжники, щоб у середніх школах учеників не обтяжувати розгляданням явно-політичних питань.

Так то й провідники комуністичних орґанізацій признали непридатність відносин у нижчих і середніх школах СССР, яка там запанувала від 15 літ.

СКІЛЬКИ ЛЮДЕЙ СЛУХАЄ РАДІЯ.

Хоч у всьому світі грошева скрута, радіо пробиває собі шлях. Наприклад африканська кольонія Кеня має нині вже 591 радіових концесій, Нова Земля 1,165, Ґватемаля 1,488, Филипинські острови 15,693. Французькі кольонії також виявляють зріст. Альжир має тепер 9,249 приймачів, Мароко 11,218, Туніс 4,192. Навпаки, Греція має лише 3,318 слухачів. Із великих европейських держав на першому місці є Англія з 5,947,000 концесіями. Німеччина здоганяє Англію скількістю 5,052,607. Мала Швайцарія має 300,051 слухачів, Австрія 507,479. Японське радіо проваґоване дуже систематично, а своїм числом слухачів 1,608,724 перегнало Францію, яка має 1,367,715 слухачів.

Ф. Гер...

ПОГОНЯ В ГОРАХ.

Епізод при кінці українсько-польської війни.

6)

Коні ішли досить добре, двигаючи своїх їздців майже цілу дорогу. Аж якої пів години перед клявзою Прокіп порадив іти пішки, бо коні, шукаючи безпечнішої для себе дороги, задалеко відставали від товариства. Була ніч. Хоч світив місяць, треба було пильнуватися, щоби ціле товариство ішло вкупі. В годині девятій прийшли до клявзи.

Там, де був горішний край гати, себто там, де був беріг ставу, коли клявзу виповняла вода, звір поширювався так, що до берега припирала досить простора тераса. Край резервоара клявзи ішла широка дорога. По другім боці сеї дороги стояла незамешкана сторожівка. Стіна резервоара, себто стіна звору, котра після побудування гати стала також стіною резервоара клявзи, була досить спадиста. До дна, котрим плив потік, було трицять метрів.

Сторожівка мала три убікації: пекарню, світлицю і комору. Вхід був тільки один, до пекарні. Комора була заповнена сіном і топливом. Управа лісів замаґазинувала се для туристів. Також в світлици були купи сіна, бо туристи, що десь-колись ночували там, відходячи, сіна не відносили назад до комори Шиби, в цілій хаті не було ні одної, бо розікрали їх ті, що в околиці мають власні хати. Також не було в цілій хаті одного замку, одного гачка, одної завіси, одного цвяшка, який можна би вирвати кліщами. В печи і в кухни не було руштів, не було дверцят, не було бляту. Ті, що мають власні хати, і ті, що лиш колись хотіли будуватися, так обчімхали осиротілу сторожівку.

В хаті не лиш вікон не було. Через те, що хтось повиривав гаки і завіси, двері лежали на земли. Кромі звичайного вітру, який вдирався й до хати, в хаті дошкулював ще страшний протяг. Під вікнами і коло дверей були в хаті купи снігу.

Коли збігці увійшли до хати, Данило став роздувати на припічку огонь, Прокіп накладав в однім вікні сіно, щоби бодай в один кут здемольованої світлиці не дув зимний вітер і не засипував його снігом.

Збігці полягали на сіні, щоби, як буде готовий чай, напитися, попоїсти і лягати спати. Хоч Прокіп цілу дорогу балакав з ними, бо балакун був, тепер чомусь то неначе води набрав у рот. Свою роботу при вікні робив мовчки. Вже не питав нічого, на питання відповідав коротко, від нехочу. Деколи й не відповідав, будьтоби не дочуваючи.

Будучи ще в колибі, Прокіп не знав, що війна між Українцями і Ляхами так дуже зле скінчилася, бо лісничий цілої правди не сказав йому. Також не сказав, що тікає, спасаючи своє життя. В дорозі до клявзи збігці забували, що перед ними іде провідник, що має добрий слух і чує кожде їх слово. Балакали про свої клопоти і таким способом Прокіп доміркувався, що коли би Ляхи тепер наскочили на них, то дісталось би не лише збігцям. Данило, котрий ішов позаду, не міг чути розмов так докладно, як Прокіп. Всеж таки вгадував, що збігці, втікаючи, спасають своє життя.

Прийшов чай, Всі покріпилися і закутані в коци зарилися в сіно з тим наміром, щоби спати лиш три години, і в дальшу дорогу пуститися в ночи, бо зорі світили досить ясно. Прокіп пішов спати до пекарні, де також закватировано коні.

Данило пішов на варту. Прокіп поставив його на дорозі між клявзою і горішною частиною звора, де прохід був найвужчий. Було се яких триста кроків перед хатою. Вибрав його сам лісничий, бо відтам легко було ціле товариство заалярмувати, при найменшій познаці грозячої небезпеки. По годині повинен був на місце Данила прийти Прокіп, щоби Данило міг троха витягнути на сіні свої кости.

Лісничий спав дуже легким сном, бо жура, що буде завтра, не давала йому твердо вснути. Він лиш дрімав. Вчув, що в пекарни хтось рушився і вийшов. Погадав собі, що то Прокіп вийшов, щоби на варті заступити Данила.

Прокіп підійшов до Данила. Хвилю стояв коло нього мовчки, вслухуючися в нічну тишину. Не чув нічого. І дерева не шуміли, бо вітру не було. Нарешті спитав шепотом:

— Що ти гадаєш, про той зарібок?

— Зарібок був би незлий, — відповів Данило. — За дві добі дістати зарібок з двох тижнів і коня. Та чи ми дістанемо се й те, як будемо далі з тими збігцями? Прикра мандрівка аж тепер зачнеться. Коні треба буде лишити тут. Та ляля, лісничого жінка, не довго здужає місити сніг. Мабуть цілу дорогу треба буде її двигати. І старий не зайде пішки аж до границі. І його треба буде нести, як міх на хребті. Я не велику маю охоту двигати, ні старого, ні бабу.

— Ти гадаєш, що я рвуся до того? Та щож зробиш, як вона в дорозі стане, і скаже, що далі не годна йти?

— Нехай вони самі несуть. Лісничий дужий хлоп. І той з міста нічого собі. Нехай один двигає свого тата, другий свою сестру. Коби лиш те. А то Бог знає, чого вони пустилися туди в такий прикрий час! Я всього не чув з того, що вони балакали з собою. Та з того, що залетіло до моїх ух, я доміркуюся, що ми не мудро зробили, беручи на себе обовязки їх провідників. Я каюся, що зачав собі з ними.

Прокіп поклав руку на рамени молодого парубка, озирнувся, чи з хати не вийшов хто, і каже:

— У воздусі висить щось таке, що мені дуже не до вподоби. Я гадаю, що ми були би дуже дурні, як би за тих кільканацять корон, хоч би й за коня...

— Ну? — спитав парубок, глянувши на старого допитливим оком.

(Далі буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЗРАЗКОВА ПАТРІОТКА.

У католицькій церкві св. Францішка Ксавера говорив на проповіді парох, що всі католицькі дівчата повинні брати собі приклад з Іванни з Арк: як вона боролася за Францію, так вони повинні боротися за церкву.

Іншими словами, проповідник звеличав цю святу за її здібність до боротьби за свій ідеал. Таксамо патріот може собі взяти приклад зі святого, котрий боровся за церкву.

ЧИМ ЗАЙМАЄТЬСЯ НИНІ ЦЕРКВА?

Як видно з проповідей, церкви нині займаються війною, злочинами, суспільним устроєм, тверезістю, радіом, щирою вірою, злукою церков.

Отже є старі теми, як тверезість та щирість віри. Є нові теми, як війна й радіо. І є вічні теми, які тепер на порядку дня, як порівняна вартість ріжних суспільних устроїв.

Назагал, церква робиться багато серіозніща.

ЯК РОБИТЬСЯ ПРОПАГАНДУ

Переходячи до більше побічних питань проповідей, бачимо, що один проповідник протестує проти приїзду до Ню Йорку американської воєнної фльоти, а інший проти поміщування в газетах фотографій дівчини недавно вбитого бандита з револьвером у руці й цигаром у зубах.

Оба проповідники добачують у цих фактах мимовільну пропаганду. Мовляв, приїзд до Ню Йорку всеї американської фльоти це пропаганда мілітаризму, а оголошення фотографії дівчини деморалізує молодь.

Пропаганда може бути роблена між стрічками.

ДЕМОКРАТІЯ І НЕ-ДЕМОКРАТІЯ.

Коло 140 англійських провідників видали маніфест про свободу й демократичний провід, котрий вічно окреслив ріжницю між демократією й іншими способами правління. Маніфест заявляє:

„Правління через переконування не сміє уступати правлінню силою".

Щоби перевести цю засаду в життя та забезпечити демократію перед небезпекою зі сторони всяких організацій, які пропагують силу, англійські провідники домагаються, щоб уряд заборонив усякі приватні армії та ношення уніформів і тим подібних признак, котрі показують політичні опінії.

КЛОПОТИ СТАРОГО ЗАКОНА В НОВИХ ЧАСАХ.

Франція ще не відкликала середньовічного закона, що на випадок пожару лісів або корчів уряд має стягати людей до гашення вогню. Практичне виконання закона підчас пожежі корчів у горах коло відомого летничого міста Венс стрінулося з зовсім модерною перешкодою.

Коли жандарми зігнали до вогню всіх молодих робітників і селян, котрі походжували собі без роботи, ці відмовили послуху, бо, мовляв, поліція поминула молодих і силних людей, що сиділи в каварнях і попивали вино. Коли закон обовязує, він має бути рівний для всіх. Як асентирунок, то асентирунок для всіх. Жандарми списали імена парубків, що не хотіли гасити вогню, їх поставлено перед суд, покарано гривною, а котрий не хотів заплатити кари, пішов до вязниці. Тепер приятелі увязнених ведуть кампанію проти того роду „неволення" людей.

В СПРАВІ ЮВИЛЕЮ ШАМОКІНСЬКОЇ ЦЕРКВИ

I.

В „Свободі" з 31. травня ц. р. появився в рубриці „Голоси Читачів" допис під заголовком „Шамокин і рутенство". В дописі згадано, що шамокінська громада відома в Америці й усюди, де живуть Українці, що там нарадився теперішній Український Народний Союз, котрий святкує саме 40-літній ювилей свого існування. Згадано далі, що вже тому 40 років при народинах У. Н. Союза співано в Шамокіні хором місцевої церкви український національний гимн. А тепер знаходимо в шамокінській газеті, яка згадує за ту саму церкву, що, „Ruthenian Church to Stage Its 50th Jubilee."

II.

По появі того допису, підписаного „Сусід", одержала редакція отсе лисьмо, яке передаємо так, як воно написане.

GOLDEN JUBILEE COMMITTEE GREEK CATHOLIC CHURCH OF TRANSFIGURATION SHAMOKIN, PA.

June 1, 1934.

Editor, Svoboda,
81-83 Grand St.,
Jersey City, N. J.

My dear Editor:

RE: Editorial "Shamokin and Ruthenian" published in Svoboda, Vol. XLII, No. 126, May 31, 1934,—Shoo-sheed.

The article referred to above found acceptance in your publication, is awed with wander at the servile contents, by our congregation, and more so the 50th Anniversary Publication Committee, to have a simple criterion so incongruously present a condemnation of our work.

He has not enlightened you in the last bit, intelligibly, as to the very essence or embodiment of our story that has been published in the American papers. He contrived suppositions with as much respect for our people as the Ape in the Zoo. His reference to the featuring parts of our story are biased falsities in every respect. Svoboda wrote about a 40th Anniversary, of which we do not know anything about. Our story in condensed, great premier, bold print, announced a 50th Anniversary,—Golden Jubilee.—History since 1884,—a child of primary grade could discern the difference between fifty and forty. His disapproval of historical facts disclosed his fundamental errors, and as much his infurious characteristic nature. We refered to the provincial terms of Lemko, Carpatho-Russian, Uhro-Russian, Ruthenian, Ukrainian, etc., in its authenticity, interpreting early history, but he has not disclosed the usage of same to you.

From our analysis the criterion is probably not even a member of our church, or a resident long enough to warrant any statements from him, to abuse the congregation and the 50th Anniversary Committee who have charge of their publicity work, and can truthfully state, know their stand.

Is it not a better American principle of sportmanship, brotherly love, a christian spirit, and a proper procedure to ascertain the valid of accusations through an authentic source, before Swoboda publishes misrepresentations denouncing the entire congregation and their loyal work.

That person who is ashamed of his name and signe his article anonymously as "Soo-Sheed" prooves his ambiguousness.

In belalf of our congregation and 50th Anniversary Committee, we demand an immidiate apology in the Swoboda paper.

Very truly yours,

Peter Learchak,
Golden Jubilee Publicity Comm.

III.

У звязку з тим подаємо передрук статті Ювилейного Шамокінського Церковного Комітету, яку поміщено в Shamokin News-Dispatch, Shamokin, Pa., May 26, 1934:

RUTHENIAN CHURCH TO STAGE ITS 50th JUBILEE

Anniversary of Church's Founding Will Be Celebrated July Fourth at Edgewood Park.

Program Is Now Being Arranged.

The Greek Catholic Church of the Transfiguration is preparing to celebrate its golden jubilee July 4 at Edgewood Park, marking a half century of progress of the congregation in Shamokin and vicinity.

Many of the early members of the church were among the pioneers who first settled in this section fifty years ago. These men of adventure left their home in Europe and came to America with the same spirit as did the pioneers of other lands and have made imprints 'n new world history. Most of them came from Galicia, at that time ruled by the Austrian government, and were known by the provincial terms of Little Russians, Lemko-Russians or Ruthenians. Among them also were included natives of the Carpathian mountains region, known as Carpatho-Russians and Uhro-Russians. Still others of later emigration came from the southeastern province of Russia in the black soil region, called Ukrainians.

Being God-loving people of Christian faith, they redily perceived the valued principles of the American constitution and government. They have contributed their ideals, customs, education, music, art, and courageous and industrous work to the melting pot of America.

One evidence of their work is the beautiful Greek Catholic Church of the Transfiguration, corner Shamokin and Clay streets, built of granite in 1904, patterned and harmonized with the Bysantine architecture. This edifice followed the abandonment of a little church of frame construction, corner Pearl and Pine streets, which was built in 1888, and this house of worship was preceeded by the first chapel of the congregation, built in 1884 at Excelsior.

Of these pioneers of half a century ago, but few are left, but their memory still lingers on the noble and commendable work which they did. It is to their memory jubilee will be dedicated.

July 4, 1934 will be a historical day for the Russian-Ukrainian pioneers, when several thousands of their descendants througout the eastern and central part of the state will unite to make the fiftieth anniversary a memorable one.

The program is nearing completion, and many preliminary plans are already arranged. In the morning an outdoor mass will be observed, officiated by the local active pastor, Rev. Michael Oleksiw, who will probably be assisted by several visiting clergy. A special musical program will feature the entire liturgy service by one of the popular guest choirs. In the afternoon, many short concerts will take place by some of the best choirs in the state, who will compete in the mixed chorus singing, with the winners to be awarded some beautiful and valuable prizes. Band concerts will be staged throughout the day, as well as native and European dances in original and colorful costumes. Children's plays and other events will be staged. Honorary fellowships will be bestowed upon some of the survivors of the aged pioneers. Many social organizations are expected to participate from many communities. The evening w... be spent in dancing and other attractions.

(Shamokin News-Dispatch, Shamokin, Pa., May 26, 1934).

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний член в. 8 У. Н. Союза, складаю сердечну подяку головним урядникам нашої організації за уділення мені запомоги з фонду запомогового в сумі $50, котрі мені стали дуже великою помічю у моїй недузі. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Микола Шиманський,
Йонкерс, Н. Й.

З ЮВИЛЕЙНОЇ КАМПАНІЇ У. Н. СОЮЗА.

АНСОНІЯ, КОНН.

Ювилейне торжество.

Злученими силами пятьох відділів У. Н. Союза, 10, 18, 23, 67 і 262, відбулося в нас дня 20 травня ц. р. величаве торжество — відсвяткування сороклітнього ювилею У. Н. Союза. По Службі Божій в місцевій українській гр.-кат. церкві о, Олександер Ротко відправив парастас за померших членів У. Н. Союза, а пополудні відбувся величавий концерт в Ліберти галі. Концертову програму підготовив дякоучитель Роман Гвоздевич, а точки програми були дуже гарні і живі.

Підноситься куртина й бачимо на сцені мішаний хор з 40 членів з молоді і старших, який відспівав гимн американських Українців і гимн У. Н. Союза.

Предсідник ювилейного комітету, гр. Іван Шуран, проголошує формально відкриття свята й вигодовує річеве й зрозуміле вступне слово. Він теж взвав присутних віддати пошану першим піонірам поселення з місць. Потім відчитав новозорганізованих членів до У. Н. Союза. Опісля забрала слово головна радна У. Н. Союза, п. Олена Придун, та переповіла вкороткі за тих членів, що вже померли тут в Ансонії, а котрі прислужились до розвою нашої громади й У. Н. Союза. Бесідниця взивала до єдности та дальшої праці для розвою У. Н. Союза. Хор відспівав „Живи Україно" й цілу низку пісень, між ними і лемківські, за що нагороджено його грімкими оплесками. Були теж декламації українською й англійською мовою. Потім виступив наш славний співак гр. Петро Ординський і відспівав кілька пісень; акомпаніювала йому на пяні панна Юлія Баволяк. Тут уже оплескам не було кінця.

Предсідник представив потім дорогого гостя з Джерзи Сити, головного предсідника У. Н. Союза, Миколу Мурашка котрий повитав Союзовців та гостей від імени Батька Союза. Далі переповів головний предсідник історію Союза, його зріст і силу, його долю і недолю. Також звернувся до молоді, вказуючи їй на важкі труди Союзових піонірів та на обовязок молодих продовжати працю батьків. Також дуже гарно, по прикладам, навів і наші помилки у відношенню до молоді, признаючи, що старші є часом причиною, що дитина не любить нас і нашої організації. Апелював до злуки та згоди, до залишення партійних та релігійних міжусобиць. На закінчення підніс і заслуги „Свободи", як першої української газети, що вже поверх 40 літ світить еміграції і її освідомляє та провадить в національному дусі. За промову винагородили присутні п. Мурашку бурею оплесків.

Теплим словом належить іще згадати про виступ танцюристів школи В. Авраменка, під проводом панни Анастасії Гливи. Нині вже ніяке поважне підприємство не може обійтися без участи українських танцюристів. Без них програма не була би повною. Підчас їх виступу людина стає здоровішою та пригадує собі ті колишні часи, як то в степах гарцювали славні Запорожці. Скрипкове сольо відограв молодий студент Володимир Гвоздевич вповні удачно. Слово до української молоді англійською мовою сказав п. Степан Шумейко, наш дорогий молодий редактор „Юкрейнієн Віклі". Молодіж дуже захопилася його бесідою, особливо тоді, коли він підносив, яке значіння має для молоді своя організація. Він говорив, що Українець, тут роджений, не знайде, в ніякій іншій організації того задоволення, яке знайде в організації своїй, своїх батьків. Слова п. Шумейка припали до серця молоді, бо видно було по їх лицях велике заінтересування. Вона теж щиро оплескувала бесідника.

Декламацію, присвячену піонірам У. Н. Союза, віддеклямувала п. Анна Гвоздевич гарно і зрозуміло.

Опісля виступив вдруге п. Ординський та відспівав дві пісні: „Ой не гаразд Запорожці" та „Ой чумаче, чумаче", що на домагання публики мусів повторити.

Потім хор відспівав ще кілька пісень, а між співами деклямували шкільні діти. Виступ хору як і шкільних дітей, що деклямували, публика нагороджувала грімкими оплесками.

Предсідник І. Шуран промовив кінцеве слово, та подякував головним урядникам, церковному хорови, п. Ординському і всім присутним за численну участь. Концерт закінчено відспіванням „Ще не вмерла Україна".

Григорій Патинок,
член від. 67 У. Н. Союза.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 5. травня помер **Константин Клим**, член товариства „Запорозька Січ", відділ 325 У. Н. Союза в Брукліні, Н. Й.

Покійний мав усього 45 років, коли розпрощався зі світом. Був тихої вдачі й щедро попирав народні ціли. Полишив вдову і 4 хлопців. Похорон відбувся дня 7-го травня при великім здвизі народу Попрощали Покійного в церкві о. А. Лотович, а над гробом гром. І. Малик, предсідник товариства.

Родина Покійного щиро дякує Союзовцям і всім тим, що віддали Покійному останню прислугу. Як теж дякує головному урядови за скоре виплачення посмертної запомоги. Родина віддячилася Союзови і пошанувала память Покійного, бо записала аж трох синів Покійного до У. Н. Союза.

В. И. П.

П. Малицький, секр.

Катехит: Бараболяк, що мусимо зробити, щоби нам було відпущено?

Ученик: Згрішити, прошу отця.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

Проситься відділових секретарів присилати повідомлення про всякі збори принайменше один тиждень перед зборами.

ІСТ СТ. ЛУІС, ІЛЛ. Тов. Запорозька Січ, від. 284, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітінг відбудеться в суботу, 9. червня, в годині 7-мій ввечір точно, в гали У. Н. Дому. Дається до загального відома, що мітінги на протяг літньої пори будуть відбуватись в другу суботу по першім, бо як нам відомо, наша молодь в неділю на мітінги в літі приходити не буде, а щоби вони приходили на кождий мітінг і щоб їх приучувати до діловодства, то мусимо так робити, щоби було для молоді кориснійше. — Дм. Іващук, предс.; Ол. Петришин, кас.; І. Тимкович, писар.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. Запорозька Січ, від. 75, повідомляє своїх членів, що піврічний мітінг відбудеться в неділю, 10 червня, точно в годині 1-ій пополудни, в гали на Сікат. Проситься всіх членів прийти конечно на цей мітінг, бо є дуже важні справи до полагодження. Ті члени, котрі обіцяли минувшого мітінгу вписати свої діти, щоб це зробили сего місяця. Напоминається довгуючих членів, щоби старалися свій довг сплатити, бо з наших членів вже кождий працює і не може говорити, що не має грошей. — Ст. Михайлюк, предс.; Ів. Ступецький, кас.; В. Тарас, секр.

БОСТОН, МАСС. Тов. Дружина ім. Князя Данила, від. 238, повідомляє своїх членів і членкиць, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. червня, зараз по відправі, в церковній гали під ч. 136 Арлінгтон вул. Проситься всіх членів явитись на згадані збори, бо є важні справи до полагодження. Хто не прийде, той заплатить кару. Хто ще не змінив своєї грамоти, повинен змінити тепер; тому принесіть свої старі грамоти. — І. Чопик, голова; Дан. Сілінський, кас.; Н. Давискиба, секр.

ЛІТЛ ФАЛС, Н. Й. Тов. Запорозька Січ, від. 330, повідомляє своїх членів, що мітінг відбудеться в неділю, 10 червня, в годині 2-гій пополудні точно. Проситься членів прибути начас, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих проситься вирівнати свої залеглі вкладки. Проситься позамісцевих членів повідомити відділового секретаря, хто хоче календар У. Н. Союза на 1935 рік. — Мих. Русин, предс.; Мих. Балій, кас.; Микола Паламар, секр.

ВЕСТ ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Відділ 62 повідомляє всіх членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 9. червня, в годині 7:30 ввечір. Обовязком є кождого члена явитись на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Пригадується довгуючим членам, щоб вирівнали свої залеглости за себе і за дітей. Хто ще не змінив своєї грамоти нехай принесе свою стару грамоту на мітінг. Члени, котрі ще не вписали своїх дітей, нехай впишуть в цім ювилейнім році. — Теодор Яців, предс.; Ст. Староста, кас.; М. Черкас, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Відділ 204 повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 9. червня, в годині 8:15 ввечір, в гали Укр. Правосл. Громади, 334 Іст 14 вул. На тих зборах є обовязком кождого члена бути присутним, бо є важні справи до вирішення. — П. Сокальчук, пр.; М. Близнак, секр.

ТОМАСТОН, КОНН. Тов. Українська Січ, від. 222, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 9. червня, в годині 8-мій ввечір, в Укр. Гали на Проспект вул. Просимо всіх членів прибути на час, бо є важні справи до полагодження. Буде справоздання контр. комісії. Будемо принимати нових членів без вступного. Взивається довгуючих членів вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Ю. Гвязда, предс.; Ф. Михнів, кас.; І. Кіндрат, секр.

РОМ, Н. Й. Бр. св. Михаіла, від. 121, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічний мітінг відбудеться в неділю, 10. червня, точно в годині 2-гій пополудни, в У. Н. Домі. Обовязком є кождого члена явитись на цім мітінгу, бо буде справоздання урядників і контр. комісії за півріч. Будемо принимати нових членів до братства без вступного, а до У. Н. Союза після віку. З нагоди 40-літнього ювилею У. Н. Союза нехай кождий член приєднає хоч одного члена. Будуть наради в справі свята 40-літнього ювилею У. Н. Союза, котре відбудеться 17 червня. — С. Свиридюк, предс.; Т. Гречкосій, кас.; Ол. Гадз, секр.

Корабчук присягається моloденькій вдові, що її кохає. Вдова зітхаючи каже:

— Та ви ніколи не зробилиби для мене того, що зробив мій небіщик!

— Щож він такого зробив?

— Помер тиждень по шлюбі й оставив мені в спадщині пять тисяч долярів.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

З активности відділу ОДВУ.

„Кров пролита не пропаде —
Зродить нива,
Буде наша Україна
Ще щаслива!"

Герої У. В. О. — вірні ідеї самостійности України аж до жертвування свойого молодого життя, — приєднали в свої ряди весь молодий наш цвіт, який уже стає рішаючим чинником в політичному житті України. Цей прояв захоплює ряди й тутешньої молоді, яка масово горнеться до активних гуртків ОДВУ, в глибокій вірі помогти братам здобути волю Вітчині.

Недавно, бо тільки два місяці тому, зорганізовано при місцевому 12. відділі ОДВУ ім. Ю. Головінського „М. У. Н." й їхніми заходами відсвяткувано 25 м. б. р. величавий концерт Т. Шевченка, в якому всю майже програму виповнили молоді. Треба було подивляти їхню дбайливість і енергію. Ми не тільки зискали співаків й аматорів до виконання програми свята, але й артистів-малярів, яких образи з життя нашого генія прикрашували святочну салю.

Завдяки активности старшого відділу ОДВУ й молодої секції „МУНУ" — в Филаделфії оживає народне життя. Кожних зборів виголошуються реферати з політичного життя України, які освідомлюють тих, котрі бажають служити тільки національній ідеї своєї Вітчини.

Найвищий час заблудившим з дороги причунитися до цеї живучої сили народу, та віддати в її ряди свою молодь.

За нами, націоналістами, говорять не слова, — а діла наших мучеників-героїв, громом прорізуючи гнилу атмосферу могутніми блискавичними поривами.

Хто за нами не піде, це хіба тільки той, кому ярмо народу миле, котрий служить партії, не народови, котрий за юдин гріш розпинає маму Україну.

Тому, що на згаданий концерт вступ був вільний, — жертви добровільно зібрані покрили деякі розходи, а чистий дохід $10 ухвалено вислати на політичних вязнів.

До повищої суми причинилися ще збіркою члени бр. св. Володимира, 105-го від. У. Н. С., на річних зборах і зложили по 50 ц.: А. Мельник, С. Слободян, М. Бішко, І. Кузбит, С. Борис, П. Чорний, І. Стебельський, М. Смолига, Т. Слободян, С. Юрків; по 25 ц.: С. Крайник, С. Шатинський, І. Владика, Г. Шагала, Т. Слободян. Разом $6.25.

До цих щирих жертв прилучилась ще збіркою ((на балі) активна українська громада в Найставі і на зазив гр. Бабяка зібрала пані Костик $4.50.

Разом зібрано $20, з одученням доходу з концерту — й вислано до краю через Обєднання по рівній частині на боєву акцію і на політичних вязнів.

Митро Пасічник,
писар 12 від. ОДВУ.

ПОЕТ — ГРОБАРЕМ.

Румунські часописи принесли вістку про смерть гробаря Іллі Нікулеску. Він довгі роки був гробарем букарештенського цвинтаря. Та перед тим писав поезії під псевдонімом „Шік" і був найталановитшим серед молодого поетичного покоління після війни. Та на вершку слави мав нащастя в коханні: дівчина, яку гаряче покохав, дала йому „гарбуза". Відтоді перестав Нікулеску писати та старався дістати місце гробаря. Дістав це місце й жив опісля невідомий та забутий. Щойно його смерть пригадала знову причину, чому він задовчав.

„СЕЛЯНСЬКА ЕВРОПА".

В Лондоні появилася з друку нова книжка знаного журналіста й письменника, Г. Гесселя Тільтмана. Зветься вона „Селянська Европа" („Пезант Юроп", Джерролдс, Лондон 1934). Розкішно ілюстрована (47 знимок), прегарно видана та цікава своїм змістом. Автор, на підставі власних спостережень і студій, описав положення селянства в середущій та східній Европі. Багато місця присвятив Українцям. Він уважає їх одною з найкращих селянських націй східньої Европи. „Ті Українці, що числом своїм перевищають Поляків, своєю мужністю й культурою стоять вище Румунів, вірні своїм національним ідеалам більш навіть ніж Чехи, творять найбільш романтичну націю Европи — націю, про яку ніхто не знає... (Розділ XIV, ст. 192).

„Протягом шість соток літ, з короткою перервою коли вони творили автономну державу в федерації з російською імперією, Українці боролися, щоб стати нацією. Вони задержали свою мову, свою церкву, свою національну ношу та високо розвинене рільництво. І тепер, при кінці боротьби, яка тревала століття, вони також само як і на початку тої боротьби відважно дивляться світови в очі, не зломані ані бідою, ані переслідуваннями, ані гнетом — і жадають прав для сорок трох міліонів народу одного кореня, щоб могли самі собою правити. Цьому жаданню можна ставити опір рік, може одно покоління, може навіть і сто поколінь. Але під кінець того часу Українці таки будуть жадати волі. І не буде супокою ні справедливої влади в Східній Европі, доки не дістануть свойого права, доки не виберется з їх земель чуже військо, оставляючи Україну, щоб вона сама кермувала своєю долею та своїм приміром збогачувала інші селянські нації".

В книжці обговорюється докладно економічне положення українського селянства в Польщі, в Румунії та Чехословакії. Обговорюється також і політичне положення та боротьбу Українців за школи, за право культурного розвитку, поправлення економічного положення та їхнє змагання до осягнення незалежности.

„Українців називають „Британцями східньої Европи". Ця назва зовсім вірна. Вони, так як Британці, створили свій промисл, свої підприємства, створили культуру і цивілізацію, вищу від тої, яку мають народи, що їх окружають..."

„Селянська Европа" продається в книгарнях в Анґлії по 18 англ. шілінґів (біля 4.75 ам. дол.) без коштів пересилки.

Книжка подає дуже цікавий та обширний матеріял про Українців, отже булоб корисним, колиб вона знаходилася в публичних бібліотекаках, особливо анґльо-саксонських країв. Про те повинні подбати Українці, горожани тих країв. Тому, що книжка досить дорога (18 шіл. в Анґлії), БЮРО замовило **обмежене число** примірників, щоби віддати їх до розпорядимости українського громадянства по ціні 12 шіл. і 6 пенсів, або біля 3 ам. дол., доплачуючи з власних фондів ріжницю (1/3) ціни. Гроші й замовлення можна слати на адресу:

The Secretary, Ukrainian Bureau,
27 Grosvenor Place,
London, S. W. 1.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА.

Недавно висловив був Гітлер в одному інтервю думку, що німецька преса стала в останьому часі занадто нудною і нецікавою та в кождій ґазеті написано одне й тесаме. З цього приводу зчинилася в німецькій пресі дискусія, якби то зарадити тому лиху і якби поправити пресу. Запитують: деж є ті німецькі журналісти, що давніше робили німецьку пресу цікавою? Відповідають, що вони на чужині, і то не тому, що чимнебудь провинилися супроти третьої Німеччини, а тому, що не були арійського походження. Ті, що повтікали, мали якраз провідні становища в пресі в своїх руках, а Німців до цього не допускали. Дійсні німецькі журналсти мусіли давніше припасовуватись під ті обставини, які їм подиктували можновладці, себто власники преси, а тепер нараз їм досить трудно припасуватись до нових обставин, бо це вимагає довшого часу. Та зрештою і пореволюційні умовини не такі, щоб можна було свобідно писати. На політичні теми треба писати так, щоб не шкодити державі й народови, себто нічим не критикувати уряду та його політики. Колиж уряду не вільно критикувати, то треба так писати, як воно все в дійсности є, не висловлювати іншої думки. В Німеччині заборонена критика для критики. Коли хтось щось критикує, то та критика мусить бути позитивна. Думалося над створенням інституції критиків, але ця справа показалась негодящою. Нині кождий німецький журналіст пише так, як цього вимагає добро нації й держави, себто як йому писати кажуть. В більшости ґазети задруковані тепер матеріялом, вже згори приготовленим, сяк чи так незначно зміненим. Як тут говорять, преса стала уніформована. А тимчасом нарід цікавиться всім, що лише дійде до його вух, а передовсім тим, чого преса не пише. Це так всюди буває, так воно є і в Німеччині. Тепер у Німеччині дуже розвинена пантофлева почта, яка оперує звичайно фантастичними вістками, бо провірити їх ніяк не можна. В такім способі передавання вісток все залежить від совісности творця тих вісток, чи краще сказати, жерела. Нарід читає ґазет багато менше, як передтим, хоч є надія, що вже в скорому часі зміниться на краще. Відповідальні за пресу чинники думають серіозно над поправою того нестерпного і на довщий час ненормального стану, і треба сподіватися, що знайдуть вихід, який буде зразковим для багатьох країн та народів. — **М. О.**

ЯК ЧОЛОВІК ЗРАДИВСЯ.

В одному місті в Сирії жили два брати, дуже подібні один до одного, так, що годі було їх розріжнити. Омар був нежонатий, Алі оженився. Та його жінка була лиха, вічно сварилася, й Алі скоро жалував свого кроку.

Потім оба брати мусіли піти на війну. Як вернулася, зазнала Алієва жінка неабиякої несподіванки. Ніодин із них не хотів зголоситися до неї, хоч приходила до одного та до другого: кождий упевняв, що він не Алі.

Жінка пішла по пораду до кадія. Все місто зійшлося, щоби бачити суд, який заповідався цікаво. Та все було даремне: навіть мудрий каді не міг вислідити, котрий з обох є Омар, а котрий Алі, бо оба твердили, що звуться Омар. Тут суддя рішився помогти собі хитрощами. Обурився на Алієву жінку та сказав їй: „Бачиш, яка ти лиха баба! Власний чоловік тебе не хоче; покине радше маєток, хату, все, що мав, лише, щоби спекатися тебе. За це, що ти така лиха жінка, засуджую тебе на смерть на стосі!"

— Славно! справедливий суддя! — озвався хтось з юрби. — Диви, Сулейко, — сказав на те побідно суддя — при Алаговій помочі нам таки пощастило справдити, котрий з обох є твій чоловік. Іди з ним додому в мирі та не сварися з ним стільки!"

Всі присутні похвалили мудрість судді, за винятком нещасного Алія, який жалів, що так немудро зрадився.

Спочуваючий різник.

— Чому берете так мало мяса? — питається різник кухарки.

— Наш пан став веґетаріянцем, — відповідає кухарка.

— Скажіть вашому панови, що кожний веґетаріянець сумно кінчить. Дивіть, ось цей віл був також веґетаріянцем, а тепер висить розібраний, і я краю його на шматки в найгарніших літах його життя!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

БОТЛЕР, ПА.

На книжки до краю.

На купно книжок і передплату часописів до читалень Вороблика Королівського, повіт Коросно, й Вороблика Шляхоцького, повіт Сянік, комітет у Ботлер, Па., перевів збірку, а жертвували слідуючі: по $1: Н. Бурка, А. Пельц, С. Зубик, П. Кіт, Дорка Лещак, Л. Ільчишин, В. Ільчишин; по 50 ц.: О. Ільчишин, В. Ясінський, Д. Яніцький; по 25 ц.: Анна Ольшовська, П. Зубик. — Загальна сума $10, котру вислано головному комітетови до Синґек, Н. Дж., на руки головного секретаря, п. Кузьми Остафа.

За Комітет: **Никола Бурка, Алексій Пельц, Семен Зубик.**

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На голодуючих.

Центральний Комітет українських національних орґанізацій м. Ню Йорку переслав до Обєднання $50, призначуючи ті гроші на поміч голодуючим на Україні. Цю жертву передала Центральному Комітетови українська греко-католицька парохія св. Юрія в Ню Йорку.

ТОМАСТОН, КОНН.

На Рідну Школу.

На приняттю з приводу уродин Юрка Ґвязди присутні гості не забули про рідний край та зложили $12 на Рідну Школу. Гроші вислано через Обєднання.

І. Кіндрат.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА.

На визвольну боротьбу.

З нагоди свяченого української православної автокефальної громади члениці сестрицтва св. Ольги занялися збіркою між присутніми, яка принесла $9. Ті гроші вислано через Обєднання з призначенням їх на боєву акцію.

Н. Ворончак.

ВУСТЕР, МАСС.

На Рідну Школу й інвалідів.

Відомий зі своєї жертвенности на народні цілі гром. Йосиф Зазуляк переслав до Обєднання $5 з призначенням на інвалідів і Рідну Школу.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ.

I.

Відчит дел. О. Грибівського.

Дня 13 квітня загостив до нас делеґат Орґанізації Українських Націоналістів, п. Омелян Грибівський. Зборами, в часі яких п. Грибівський виголосив свій реферат, проводив п. Григорій Волянський, секретарем був нижче підписаний.

Зміст реферату не буду подавати. Скажу лишень, що всі присутні вислухали його дуже уважно й опісля ставили референтови питання і з вдоволенням приймали його влучні відповіди.

Після відчиту засновано в нас відділ Орґанізації Державного Відродження України, до якого вписалися 19 членів.

На боєву акцію присутні зложили, як слідує: по $3.00: о. І. Гундяк і М. Головчук; по $1.00: М. Проскура, о. М. Лисяк, С. Кармазин, І. Кіндзерський, І. Ґураль; дрібними датками $11.08. Разом $22.08. По відтрученню видатків оголошення і подорожі передано до Централі ОДВУ $15.58, як це вже було проголошено у виказі, поданім Централею ОДВУ в „Свободі".

II.

Збірка на боєву акцію на свяченім.

Дня 15 квітня відбулося в нашій громаді спільне свячене, в часі якого присутні зложили на боєву акцію $8.25, які пересилаю до Обєднання.

Михайло Проскура.

ДЖЕМЕЙКА, Н. Й.

З представлення на край.

Заходом від. 18 Союза Українок влаштовано представлення „За волю України". З доходу призначено $5 на голодних на Україні, а $2 на „Жіночий Світ". На допомогу родині покійних Данилишина і Біласа $5, а 3 на інвалідів.

К. Воробець, секр.

ТАРЗАН І ЛЮДОЇДИ.

(124)

За плечима бранця дався чути тріск, і шнур, що звязував йому руки, урвався. В одній секунді його сталеві пальці схопили праву руку чарівника. Хамис випустив з пальців гаряче залізо та закричав з болю і страху, побачивши перед собою смерть.

Людоїди взагалі ніколи не вірили в те, щоби можна кидати визов надземним силам у такий спосіб, як це робив Хамис і Обібі. Вони боялися, що на них спаде гнів Річного Чорта. Тепер вони подалися назад. Потім обернулися та стали втікати до своїх хат.

Обібі теж звернувся до втечі. Річний Чорт схопив Хамиса й, держачи його над своєю головою, побіг за Обібі. Цей утікав до своєї хати. Тарзан кинув Хамиса на хату Обібі, і він упав на ватажка, пробиваючи легку стріху своїм тілом.

Тепер Обібі вже знав напевно, що вони справді вязнили Річного Чорта. Обібі виняв ніж і почав ударяти ним тіло тої істоти, що впала на нього.